

Gode rangeringer, dårlige universiteter

DAGENS NÆRINGSLIV
20.09.2014 Side 28

Forfatter: INNLEGG, UTDANNELSE

Norske universiteter har gjennom en årrekke kommet svært dårlig ut av internasjonale rangeringer.

Kunnskapsdepartementet bestiller en vurdering fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (Nifu) for å vurdere i hovedsak Times Higher Education og Shanghai rangeringene. Resultatet er et bestillingsverk. Rangeringene får dårlige karakterer. Det er ikke noe galt med de norske universitetene. Det er selvfølgelig noe galt med rangeringene. Dermed slipper Kunnskapsdepartementet å gjøre noe som helst. De kan si som Nifu at dette passer ikke for Norge! Godt nok holder for Norge! Rapporten fra Nifu representerer en forutinntatthet. De har bestemt seg for konklusjonene på forhånd.

Vi må spørre oss hvilke primæroppgaver har våre universiteter? De har tre primære oppgaver. Den første er å drive fremragende internasjonal forskning. Den andre er å drive god forskningsbasert undervisning. Den tredje er å veilede master- og doktorgrader som sikrer kandidatene et godt internasjonalt nivå. for arbeidslivet og videre forskning. Alt annet er sekundæroppgaver. I tråd med dette teller forskning 60 prosent på THE rangeringen mens undervisning teller 30 prosent mens globalt perspektiv og innovasjon teller 10 prosent. Shanghai rangeringen har også 60 prosent vekt på forskning mens øvrige kriterier teller 40 prosent. En større vekt på forskningskvalitet ville gitt ennå dårligere norske rangeringer.

Det er ingen som betviler at rangeringene rangerer forskningskvalitet. Når amerikanske og britiske universiteter fremheves så er det fordi deres forskere leverer fremragende resultater. De blir publiserte i de best rangerte tidsskriftene og de blir mest siterte. Dette kan man også se ved en gjennomgang av Nobelpriser og internasjonale forskningspriser. Det er ikke riktig at små land ikke når opp i disse rangeringene. Sveits og Nederland gjør det eksepsjonelt godt. Sverige og Danmark gjør det ikke godt, men klart bedre enn Norge. Land som Tyskland, Frankrike, Canada og Australia gjør det også meget godt. Hva kommer dette av? Det kommer av at dette er land som har prioritert forskning og høyere utdanning med høye bevilgninger og høye krav over lang tid. Det vi kan se er at land som Sør Korea og Kina kommer stadig bedre ut. Disse prioriterer alle disse rangeringene høyt i sin strategiske utvikling av universitetene. Nifu mener at vi ved å slå sammen alle de norske universitetene ville komme bedre ut. Vi ville uansett ikke hatt noen blant de 150 beste hverken i THE eller

50 beste i Shanghai rankingen. En rekke universiteter som er mindre enn Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og NTNU kommer meget godt ut.

Hva så med undervisnings- og veiledningskvaliteten? Den er vanskelig å rangere. Undervisningen skal imidlertid være forskningsbasert. Kan det leveres topp forskningsbasert undervisning når Norge ligger i bunn for forskningskvalitet. Trolig ikke. Er vi på topp i utnyttelse av teknologi? Helt klart ikke. Det er min erfaring at vi i Norge må bruke urimelig mye undervisningstid på middelmådige studenter som hverken har det faglige grunnlaget eller er heltidsstudenter. Nivået og kravene blir lavere.

Hva med veiledningen. Jeg har veiledet ni doktorgrader ferdig og vært opponent for 26 doktorgrader. Jeg tok min egen doktorgrad ved UC Berkeley og jeg har lest samtlige doktorgrader ved School of I and Systems ved UC Berkeley i perioden 1985-2013. Det hersker ingen tvil om at disse er flere divisjoner bedre enn de skandinaviske jeg har hatt. Hvorfor? Kvalifiserte kandidater fra hele verden konkurrerer om å komme inn. Det søker videre opptil hundre på en assistent professor stilling. Det siles ut to av tre på veien til full professor i motsetning til Norge som tilbyr fast ansettelse som førsteamanuensis etter fullført doktorgrad. Opprykk tilbys uten konkurranse. Når vi så ser på ressursbruken ved de tyve topp rangerte universitetene så er disse det doble av i Norge og lønnens kjøpekraft er opptil fem ganger norsk standard for en professor. Alt dette gir en konkurransebasert kvalitet vi ikke er i nærheten av.

Rangeringen gir et helt riktig bilde av norske universitetenes forskningsnivå. Vi lever i et samfunn hvor høyere utdanning og forskning ikke er prioritert. Vi får ved hvert statsbudsjett hvileskjær. Vi har aldri har vært i nærheten av vårt FOU mål på tre prosent av BNP mens de landene som er høyest rangerte universiteter ligger klart over dette. Dette forklarer vi enten med at heller ikke et slikt mål passer for Norge (Nifu) eller med at det er et mål for 2030 (Høyre). Det som er beklagelig er at hverken Kunnskapsdepartementet eller universitetene vil akseptere de brutale fakta. Vi blir dermed ikke bedre. Godt nok betyr kun at vi blir stadig dårligere når det gjelder høyere utdanning og forskning. Det vil koste oss samfunnsøkonomisk dyrt på lang sikt! Det hjelper ikke å slå sammen universiteter og høyskoler. Vi må la Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og NTNU utvikle seg til prioriterte eliteuniversiteter med topp arbeids- og lønnsforhold som tiltrekker seg de beste både fra Norge og utlandet.

n Johan Olaisen, Professor i kompetanseledelse ved Handelshøyskolen BI.

© Dagens Næringsliv